

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

**Випуск 7
Том 1**

Засновано у 2015 році

Рівне – 2018

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Іноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 7. Том 1 / упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. – Рівне : РДГУ, 2018. – 317 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу історії освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри природничо-математичних дисциплін Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габілітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Ламаускас В., доктор соціологічних наук, професор, директор науково-методичного Центру «Scientia Educologica», професор Шяуляйського університету (м. Шяуляй, Литовська Республіка);

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Малолєпши Елігіуш, др. хаб., професор, декан педагогічного факультету Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові;

Пелєх Л. Р., доктор педагогічних наук, професор, зав кафедри міжкультурної комунікації та історії світової літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелєх Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Потапчук Т. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Стоклоса К., доктор наук, професор, Інститут Зигмунд-Неуман (Дрезден, ФРН);

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту Херсонського державного університету;

Шмид К., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри історії і теорії виховання Жешувського університету (м. Жешув, Республіка Польща);

Шугасва Л. М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Ящук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкового навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Баліка Л. М. кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом МОН України № 515 від 16.05.2016 р.

Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України (галузі науки – педагогічні).

Упорядники: **проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ.**

Рецензенти: **Сейко Н. А.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової і міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Кравченко О. О. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №3 від 29 березня 2018 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

ЗМІСТ

Павелків Р. В. Психологічні особливості та детермінанти морального розвитку особистості у дитячому віці.....	6
Беленька Г. В. Інтегровані курси в освітньому процесі вищої школи: переваги і ризики.....	17
Мельник Н. І. Європейські тенденції в модернізації професійної підготовки педагогів дошкільної освіти в Україні.	27
Крутий К. Л., Зданевич Л. В. Механізм практичної реалізації створення полікультурного мовленнєвого середовища в закладі дошкільної освіти.....	41
Семенов О. С., Семенова Н. І. Теоретичні та практичні засади застосування педагогічної технології в закладі дошкільної освіти.....	52
Дичківська І. М. Науково-методична система підготовки майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності...	62
Врочинська Л. І. Технологія спільного педагогічного впливу вихователів і батьків на виховання гуманної поведінки старших дошкільників.....	74
Горопах Н. М. Підготовка майбутніх вихователів до формування у дошкільників ціннісного ставлення до праці.....	84
Джеджера К. В. Навчальний курс «Вступ до спеціальності» як засіб дидактичної адаптації майбутніх вихователів у закладі вищої освіти.....	94
Довбня С. О. Програмово-методичне забезпечення правового виховання дітей дошкільного віку: контент-аналіз.....	107
Єськова Т. Л. Підготовка майбутніх педагогів до керівництва художньою працею в закладах дошкільної освіти.....	117
Загородня Л. П. Викладання методики забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти магістрам спеціальності «Дошкільна освіта».....	125
Козлюк О. А. Світ дитинства в науково-педагогічній спадщині Т. Поніманської	134
Косарєва Г. М. Проблема виховання толерантності у майбутніх логопедів.....	140
Кравець Л. М. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців дошкільної освіти.....	148
Куземко Л. В., Литвиненко С. В. Сучасні аспекти професійної підготовки вихователів до виховання гуманістично спрямованої особистості в дошкільному віці.....	157
Маліновська Н. В. Формування поетично-емоційної компетенції у художньо-мовленнєвій діяльності дітей.....	165
Мога М. Д. Спастика м'язів та її вплив на загальний психофізичний розвиток дітей.....	171

Павлюк Т. О. Застосування елементів народної математики в сучасних закладах дошкільної освіти.....	181
Падалка О. І. Ідеї Тамари Поніманської у підготовці майбутнього вихователя до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку.....	189
Петрук Л. П. Дитячий фольклор як засіб морально-естетичного виховання дошкільників.....	195
Половіна О. А., Ліпчевська І. Наступність дошкільної освіти та нової української школи: реалії та перспективи.....	203
Степанова О. І. Модифікація педагогічної термінології як віддзеркалення процесу гуманізації виховання у творчій спадщині Тамари Поніманської.....	214
Улюкаєва І. Г. Світовий процес розвитку дошкільної освіти та його вплив на становлення вітчизняної теорії і практики (XIX – початок XX ст.).....	222
Фасолько Т. С. Гуманістична парадигма як основа виховання ціннісно орієнтованої особистості дитини передшкільного віку.....	233
Федоришин О. П. Fostering social skills via group work in higher education	243
Циплюк А. М. Підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища в закладі дошкільної освіти: теоретико-методичні аспекти.....	251
Щербакова К. Й. Підготовка майбутнього викладача методик дошкільної освіти.....	260
Янцур Л. А. Реалізація принципу гуманізації в навчанні дошкільників образотворчій діяльності.....	267
Доробки молодих науковців	
Марчук Г. В. Проблема формування соціального досвіду дошкільників в світлі поглядів Т.І. Поніманської.....	276
Федорова Н. В. Сутність гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда.....	285
Швець О. В. Використання поетичних творів у поєднанні з бібліотеками як засобу всебічного та гармонійного виховання дитини в закладі дошкільної освіти.....	294
Юрчук О. І. Застосування ділової гри як інноваційного методу навчання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	303

індивідуального застосування.

Ключевые слова: педагогічна технологія, заклад дошкільної освіти, основи застосування педагогічної технології, особистість дитини дошкільного віку.

Abstract. The article deals with the analysis of the genesis of the concept of “pedagogical technology” in the history of pedagogical thought. It is proved that in a modern institutions of preschool education, pedagogical technology is a system-forming factor of educational process, ensuring its integrity, consistency and regularity. Pedagogical technology is categorized in the article as a component of the pedagogical system, which includes purpose setting, development and phased implementation of the educational process project with specifically defined tools and provides the planned learning results.

The algorithm of pedagogical technology implementation has been determined. The methodological criteria of the application of pedagogical technologies: conceptual, systemic, controllability, efficiency, reproducibility have been updated. The principles, which should correspond to pedagogical technology used in the education of children of preschool age: the humanistic philosophical basis, general pedagogical in terms of implementation, sociogenic, personally oriented, associative-reflexive, self-development oriented, adapted for group and individual application have been defined.

Key words: pedagogical technology, institution of preschool education, principles of application of pedagogical technology, personality of a child of preschool age.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2018

І. М. Дичківська

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті окреслено процес підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної діяльності як упорядкованої множини взаємопов'язаних елементів (мети, методологічних підходів, компонентів, етапів реалізації, критеріїв та результату), що являє собою науково-методичну систему. Обґрунтовано принципи означеної науково-методичної системи: єдності змістового та процесуального компонентів навчання (інтегративності); спрямованості інновацій у дошкільній освіті на потреби сучасного суспільства (ключові компетенції дитини); відповідності інновацій віковим особливостям дітей; соціального партнерства.

Ключові слова: професійна підготовка, науково-методична система, майбутні вихователі дошкільних навчальних закладів, готовність до

інноваційної діяльності.

Постановка проблеми. Одне з найважливіших завдань, що стоїть сьогодні перед закладом вищої освіти – підготовка фахівця, здатного здійснювати інноваційну професійну діяльність. Особливо актуальною ця проблема є в аспекті підготовки педагогів для системи дошкільної освіти. У зв'язку з цим виникає потреба у розробці системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів (далі – ДНЗ) до інноваційної професійної діяльності.

Вирішити означену проблему в галузі професійної підготовки вихователів ДНЗ, на нашу думку, можливо завдяки використанню системи підготовки майбутніх вихователів до інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Питання підготовки фахівців до інноваційної діяльності досліджували: М. Артюшина (підготовка майбутніх економістів), Л. Штефан (підготовка майбутніх інженерів-педагогів), Ю. Будас, І. Гавриш, Т. Демиденко, Н. Клокар, О. Козлова (підготовка майбутнього вчителя), Н. Василенко, Л. Даниленко (підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів). Висвітленню генези інноваційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах присвячено праці О. Попової. Процес реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах окреслено в наукових розвідках І. Коновальчука. Однак, як свідчить аналіз психолого-педагогічної літератури, у науковому просторі сучасності відсутні дослідження, у яких би системно розглядалися питання підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до інноваційної педагогічної діяльності.

Мета статті – охарактеризувати процес підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної діяльності як упорядкованої множини взаємопов'язаних елементів (мети, методологічних підходів, компонентів, етапів реалізації, критеріїв та результату).

Виклад основного матеріалу. Значущими для нашого дослідження є основоположні висновки щодо методології системи, зокрема про характеристику системи як динамічної структури; її включення до більш складних систем завдяки функціям частин та елементів (Л. Вікторова, В. Докучаєва, О. Саранов та ін.). Дослідники застосовують системний підхід у педагогіці як аналіз складних соціальних систем, складові яких структуровані (впорядковані), зберігають властиві їм цілісність та підпорядкованість певній меті (М. Дьяченко, Л. Кандилович, А. Лігоцький, О. Семенов та ін.).

В аспекті глобальної тенденції щодо реформування будь-яких соціальних систем науковці вбачають у системному підході шляхи до організації ефективної взаємодії між класичними системами та новими, що покликані інтегруватися в загальну систему, сприяючи таким чином її оновленню (В. Афанасьєв, Л. Горбунова, О. Іонова, Н. Кузьміна,

А. Куракін та ін.).

У дослідженні Л. Штефан представлено систему формування інноваційної культури майбутніх інженерів-педагогів як цілісний конструкт, що складається із підсистем (цільової, технологічної та діагностико-коригувальної). Наголошуючи на тому, що для досягнення мети дослідження слід неодмінно впроваджувати у навчальний процес дисципліни цільової спрямованості та активізувати у різних видах практик інновативний компонент, науковець акцентує увагу на необхідності створення у межах навчального закладу певного інноваційного середовища, яке б сприяло формуванню інноваційної культури майбутніх фахівців [16].

Суголосною із позицією Л. Штефан є думка В. Сластьоніна щодо інноваційного середовища як певних умов, підкріплених комплексом заходів організаційного, методичного та психологічного характеру, що сприяють впровадженню інновацій у навчальний процес [14].

Між внутрішніми можливостями особистості та вимогами інноваційного середовища можуть виникати протиріччя, а як наслідок – особистість вступає із суспільством у деструктивні відносини, або активізується у саморозвитку. В останньому випадку створюються умови для виявлення найкращих якостей особистості, що є гарантією виконання завдань у майбутній професійній діяльності на рівні сучасних вимог.

У дослідженнях, присвячених інноваціям у підготовці педагогів, відповідне середовище часто розглядається як умова, що якісно впливає на готовність майбутніх фахівців до інноваційної діяльності. Так, у праці Ф. Вільданової інноваційне середовище педагогічного вишу представлено як педагогічно доцільний організований простір життєдіяльності, що сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; як інтеграційний засіб накопичення та реалізації інноваційного потенціалу освітньої установи. За твердженням науковця, таке середовище передбачає: оновлення базових компонентів освітнього простору з урахуванням специфіки інноваційної діяльності, що виявляється в емоційно-ціннісній, теоретико-пізнавальній та практико-перетворювальній формах активності суб'єктів; створення сприятливої для професійної та навчальної творчості психологічної атмосфери; введення до змісту освіти майбутніх педагогів компонента професійної підготовки – параметрів інноваційної діяльності, що обумовлюють їхню готовність до нововведень [5].

Отже, інноваційне середовище, організоване в межах навчального процесу, має бути спрямоване на розвиток особистого інноваційного потенціалу, активізувати ресурси кожного студента щодо накопичення та реалізації у практиці креативних способів педагогічного впливу на вихованця, знизити рівень страху перед інноваційними методами навчання та виховання, підвищити відповідальність за результати якісної зміни особистості вихованця внаслідок використання у практиці педагогічних інновацій.

Оскільки результати діяльності вихователя ДНЗ є обумовленими його здатністю організовувати соціальні взаємовідносини, зокрема з батьками вихованців, вважаємо за необхідне наголосити на соціальності як характерній рисі інноваційного середовища у підготовці сучасного вихователя, в яке має бути включено компонент практичної реалізації інноваційного досвіду студентів у межах ДНЗ та його схвалення батьками вихованців. Означений аспект характеристики інноваційного середовища підготовки вихователів ДНЗ можна пояснити тим, що лише за умови підтримки батьками програми розвитку дитини інноваційними методами її реалізація буде позитивною, і навпаки, якщо батьки чинять опір інноваціям з боку вихователя, якісні особистісні зміни вихованців будуть незначними.

Крім того, важливим моментом є включення майбутніх вихователів у процес представлення інновацій на рівні середовища вихователів-майстрів, що може бути організовано в межах навчально-педагогічних практик, семінарсько-тренінгових заходів системи підвищення кваліфікації вихователів, методичних об'єднань ДНЗ.

За основу розробки системи підготовки майбутніх вихователів до інноваційної діяльності нами було взято ідею М. Артюшиної щодо *поєднання особистісного, діяльнісного та соціального аспектів у їхній професійній підготовці* [1]. Погоджуючись із автором у визначенні напрямів реалізації означених аспектів для підготовки фахівців економічних спеціальностей, нами було адаптовано розуміння цього процесу до підготовки майбутніх вихователів ДНЗ:

- на рівні особистісного аспекту необхідно забезпечити розвиток *інноваційного мислення* майбутнього вихователя, актуалізовані продуктивні мотиви спрямованості до інноваційної діяльності;

- на рівні діяльнісного аспекту потрібно забезпечити максимальну *реалізацію у навчальному процесі студентів – майбутніх вихователів ДНЗ можливостей застосування інноваційних умінь*, їх формування, розвиток та корекцію;

- на рівні соціального аспекту має бути створене інноваційне навчально-професійне середовище, занурення в яке дозволить майбутнім вихователям *реалізувати інноваційні проекти в реальних умовах професійної взаємодії з учасниками педагогічного процесу (дитячими колективами ДНЗ, вихователями, батьками)*.

З огляду на праці дослідників, в яких представлено теоретичні засади системного підходу [2; 10], зокрема питання організації, реалізації та оцінки ефективності різних педагогічних систем [11; 13], та враховуючи досвід науковців, які обґрунтовували ефективність систем підготовки різних фахівців до інноваційної діяльності [3; 6; 8; 12], визначаємо основні *вимоги до системи* підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності:

– система повинна бути органічною складовою соціального середовища. Взаємодія системи та середовища, з одного боку, сприятиме її розвитку та стабілізації а з іншого, – гальмуватиме їх. Зважаючи на це, система потребуватиме корекції. Отже, соціальне середовище є каталізатором ефективності означеної системи;

– система повинна включати елементи, які пов'язані між собою змістом, метою, результатами;

– система повинна враховувати специфічні особливості її складових елементів;

– елементи системи (компоненти інноваційної готовності майбутніх вихователів ДНЗ) у варіативному вигляді повинні бути такими, аби їх можна було відтворити у ДНЗ різних типів (школи раннього розвитку дітей, ДНЗ спеціального призначення);

– будь-яка складова системи не лише має бути передумовою результату, а й впливати на результат. При цьому варто пам'ятати про координацію елементів системи, їх підпорядкування, а також субординацію зв'язків між ними;

– основними характеристиками системи є гуманістична спрямованість, комунікативність, відтворюваність, варіативність, відкритість.

Особливістю інноваційної діяльності у ДНЗ є розмаїття їх видів відповідно до змісту, мети, цільового призначення. Зокрема, майбутнім вихователям не варто забувати про варіювання змісту та видів інновацій, враховуючи при цьому матеріальну складову закладу (або батьків), цільове призначення ДНЗ тощо.

Отже, одним із найважливіших компонентів системи підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності є *сучасні вектори виховання дитини*:

– профілактика ризиків надмірної комп'ютеризації (недостатність розвитку мовлення, викривлення ціннісної системи, гіподинамія);

– включення дитини у міжкультурний інформаційний простір;

– залучення дитини до спілкування з однолітками;

Важливим етапом у визначенні складових означеної системи є необхідність її орієнтації на конкретні принципи, дотримання яких дозволить ефективніше формувати у майбутніх вихователів ДНЗ готовність до інноваційної діяльності. На основі аналізу тематично близької наукової літератури нами було визначено принципи готовності особистості до інноваційної діяльності, зокрема: пошук шляхів розв'язання проблеми, що забезпечується активністю та взаємною діяльністю; гуманістичний характер інновацій, підкріплений принципом «не нашкодь здоров'ю та розвитку дитини»; інформаційна активність, спрямована на пошук нової інформації про інновацію; креативність, що виявляється у здатності нестандартно мислити; взаємна діяльність, яка виявляється у критичності до самого себе та чутливості до потреб дитини,

відповідальності за результати інноваційного впливу; єдність змістового та процесуального компонентів навчання (інтегративності); спрямованість інновацій у дошкільному вихованні на потреби сучасного суспільства (ключові компетенції дитини); відповідність інновацій віковим особливостям дітей; соціальне партнерство.

У визначенні суті процесу формування готовності майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності вагомими вважаємо здобутки О. Хараман, яка визначає *етапи* означеного процесу, дотримання яких у процесі навчальної діяльності студентів дозволить їм набувати готовності до використання інновацій у процесі:

- ознайомлення з наявними інноваціями;
- включення в наявну інноваційну діяльність;
- створення власних інновацій [15].

Етап включення майбутніх вихователів ДНЗ в інноваційну діяльність обумовлюється метою формування у студентів умінь відтворювати способи інноваційної діяльності, зокрема на ґрунті тих інновацій, представлених у регіоні, де навчаються майбутні фахівці. У межах цього етапу має відбуватися організована та керована викладачами діяльність студентів. На нашу думку, важливим при цьому є детальний методичний і психолого-педагогічний супровід інноваційного досвіду студентів у межах педагогічних практик. Зважаючи на викладене вище, завдання викладача та методиста-вихователя у цій ситуації – не лише активно впливати на студента відповідно до активізації його інноваційної ініціативи у межах класичних завдань виховного процесу ДНЗ, а й допомогти майбутньому вихователю опанувати не лише методику загальнонавчаних способів педагогічного впливу на дитину, а й конкретні інноваційні методики дошкільного виховання (наприклад, ті, що використовують вихователь-методист).

Заключним етапом підготовки майбутніх вихователів до інноваційної професійної діяльності є створення власних інновацій. У межах навчального процесу педагогічного ВНЗ цей етап може корелювати із науково-пошуковою діяльністю студентів в аспекті захисту ними наукових робіт (курсівих, дипломних). Однак при цьому підготовка майбутніх вихователів ДНЗ до створення власних інновацій має відбуватися внаслідок забезпечення в процесі викладання навчальних дисциплін можливостей виявлення творчості, створення презентації та захисту продуктів інноваційного мислення.

Уважаємо за доцільне доповнити процес формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх вихователів ДНЗ мотиваційним етапом, що передуватиме вищезначеним етапам, а також етапом рефлексії, що є підсумковим у визначенні результатів інновацій. Будь-яка діяльність стає ефективною лише у зв'язку з усвідомленням мотивації особистості, а отже, у ході мотиваційного етапу студенти повинні навчитися проявляти у професійній діяльності творчість, досягаючи найвищого результату.

Рефлексія, що спонукає особистість до осмислення процесу та результатів діяльності, має стати обов'язковим елементом підготовки майбутніх вихователів до застосування інновацій у професії. При цьому студенти повинні навчитись аналізувати всі етапи реалізації інновації відповідно до визначених принципів, мети та результатів, а також затрачених ресурсів.

Вищенаведені теоретичні та практичні доробки фахівців у галузі інновацій та власний аналітичний досвід дозволив розробити модель системи підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності, в структурі якої було виокремлено такі складові: теоретико-цільову, змістовно-технологічну, результативно-оцінну.

Теоретико-цільовою складовою представленої системи є визначення її мети – формування готовності майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності; *методологічних підходів* (системного, синергетичного особистісно-діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного, акмеологічного), що визначають засадничі положення організації навчального процесу майбутніх вихователів ДНЗ; *вимог* до сучасного вихователя ДНЗ – здатність знаходити баланс між потребами дитини й запитами батьків, спроможність ефективно організовувати пізнавальну діяльність дітей у колективі, спрямованість на урахування особливостей розвитку кожної конкретної дитини; *сучасних векторів виховання дитини* (ризик розвитку, пов'язані з комп'ютеризацією суспільства (надмірна інтровертованість, гіподинамія, включення в міжкульурний простір абсолютної інформації), які можна вважати ключовими не лише в ході визначення особливостей її розвитку, а й змісту інновацій; *принципів інноваційної діяльності вихователя ДНЗ* (пошук шляхів розв'язання проблеми, гуманістичний характер інновацій, креативність мислення, рефлексивність, спрямованість на формування ключових компетенцій вихованців, відповідність інновацій віковим особливостям дітей, соціального партнерства) та *принципів організації підготовки студентів до інноваційної діяльності* (єдність змістового та процесуального компонентів, створення інноваційно спрямованого внутрішнього та зовнішнього середовища, забезпечення можливостей реалізації інновацій у квазіпрофесійній та професійній діяльності студентів, спрямованість змісту інноваційної підготовки на регіональний аспект).

Змістовно-технологічна складова системи включає певні компоненти готовності майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності, що представлені в таких основних блоках: теоретичному (когнітивно-креативний та операційно-діялісний) і психологічному (ціннісно-мотиваційний та рефлексивний); *етапи підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності* (діагностично-мотиваційний, теоретичний, практичний, рефлексивний).

Зважаючи на те, що інноваційна підготовка студентів є ефективною

лише за умови її реалізації у спеціально створеному інноваційному середовищі, було визначено, що таким середовищем є, по-перше, внутрішнє середовище педагогічного університету, де студенти, власне, отримують основну інформацію про інноваційні процеси та в межах організаційних форм якого формуються інноваційні уміння квазіпрофесійної діяльності, а по-друге, зовнішнє середовище, включення в яке дозволяє майбутнім вихователям набувати досвіду відтворення наявних інновацій у реальних умовах професійної діяльності, створення та реалізації авторських інноваційних проектів, їх презентації, захисту та популяризації в педагогічній спільноті. До інституцій, що репрезентують зовнішнє середовище, насамперед необхідно віднести мережу ДНЗ, батьківські колективи, заклади післядипломної педагогічної освіти вихователів ДНЗ, бізнес-проекти прикладного характеру.

Формування кожного компонента інноваційної підготовки має відбуватися поетапно, відповідно до реалізації конкретної діяльності в конкретному інноваційному середовищі, зокрема на таких етапах:

- діагностико-мотиваційному – в межах інноваційного внутрішнього середовища здійснюється діагностика та формування мотивації до самовдосконалення та спрямованості студентів до якісного перетворення дійсності у межах професійної діяльності;

- теоретичному – в межах внутрішнього середовища відбувається збагачення системи знань про інновації, їх види та історичне виявлення; у межах зовнішнього середовища (мережа закладів післядипломної педагогічної освіти) відбувається поповнення знань про особливості педагогічного впливу на дитину з урахуванням сучасних суспільних тенденцій;

- практичному – в межах внутрішнього середовища формуються вміння інноваційної діяльності: гностичні, проектувальні, конструктивні, організаційні, комунікативні; наявні сприятливі умови для створення та захисту власного інноваційного проекту, тобто провадження наукової діяльності студентів, а також включення студентів в наявну інноваційну діяльність у межах квазіпрофесійної діяльності; на рівні зовнішнього середовища майбутнім вихователям надається можливість реалізувати створені самостійно в соціально-педагогічному середовищі (практична діяльність у ДНЗ, виступи на конференціях, участь у тренінгах, бізнес-проектах тощо) інноваційні проекти.

- етап рефлексії – в межах внутрішнього середовища активізується самоаналіз студентами інноваційної готовності внаслідок усвідомлення та прийняття конструктивної критики викладачів і зауважень (у формі дискусії) з боку однокласників; у межах зовнішнього середовища формуються вміння самоаналізу та самокорекції діяльності відповідно до усвідомлення результатів упровадження інновацій, а також зауваження батьків, адміністрації ДНЗ.

Результативна складова системи передбачає наявність критеріїв

готовності майбутніх вихователів ДНЗ до інноваційної діяльності (мотиваційного, когнітивно-діяльнісного, психолого-рефлексивного), а також рівнів їх виявлення (інтуїтивного, репродуктивно-конструктивного, пошуково-творчого).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Процес інноваційної підготовки студентів буде ефективним за умови реалізації їх інноваційних проєктів в умовах внутрішнього університетського середовища а також зовнішнього інноваційного середовища (зокрема, співпраця з базовими ДНЗ, інститутами післядипломної педагогічної освіти). Формування готовності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку до інноваційної професійної діяльності передбачає оволодіння інноваційними засобами пізнавальної, наукової, проєктно-методичної, комунікативної та інших видів діяльності, що забезпечується інноваційним компонентом змісту навчальних дисциплін та педагогічних практик, упровадженню активних методів і нових організаційних форм навчання, інноваційних технологій, інтеграцією навчальної, науково-дослідницької, творчо-розвивальної, професійно-педагогічної, експериментально-впроваджувальної діяльності.

Подальші наукові розвідки стосуватимуться компаративістського аналізу а також узагальненню світових та європейських підходів до формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до здійснення інноваційної педагогічної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Артюшина М. В. Психолого-педагогічні засади підготовки студентів економічних спеціальностей до інноваційної діяльності : автореф. дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.04 / Марина Вікторівна Артюшина. – К., 2011. – 42 с.
2. Афанасьев В. Г. Системность и общество / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1980. – 368 с.
3. Василенко Н. В. Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АНП України / Надія Володимирівна Василенко. – К., 2007. – 20 с.
4. Викторова Л. Г. О педагогических системах / Л. Г. Викторова. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. – 100 с.
5. Вильданова Ф. З. Инновационная среда как фактор обеспечения инновационной деятельности будущих педагогов (на примере среднего профессионально-педагогического образования) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Фарида Загитовна Вильданова. – Казань, 2000. – 19 с.
6. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної

- діяльності : дис. ... доктора пед. наук. : спец. 13.00.04 / Ірина Володимирівна Гавриш. – Харків, 2006. – 573 с.
7. Горбунова Л. С. Мислення в інтеграційній культурі : імперативи та можливості освіти / Л. С. Горбунова // Нова парадигма. – 2007. – Вип. 65, Ч. 1. – С. 246-252.
 8. Даниленко Л. І. Теоретико-методичні засади управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. дис.. доктора пед. наук. : спец. 13.00.01 / Лідія Іванівна Даниленко. – К., 2005. – 40 с.
 9. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : автореф. дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.01 / Вікторія Вікторівна Докучаєва. – Луганськ, 2007. – 40 с.
 10. Игнатьева А. В. Исследование систем управления : учеб. пособие для вузов / А. В. Игнатьева. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 157 с.
 11. Іонова О. М. Системний та синергетичний підхід / О. М. Іонова // Наукові підходи до педагогічних досліджень : кол. монографія. – Харків : Вид-во Віровець А.П. «Апостроф», 2012. – С. 22-80.
 12. Козлова О. Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Олена Григорівна Козлова / Інститут педагогіки АПН України. – К., 1999. – 20 с.
 13. Олійник В. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації / В. Олійник // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. – № 4. – С. 61-69.
 14. Сластенин В. А. Педагогика : инновационная деятельность / В. А. Сластенин, Л. С. Подымова. – М. : Магистр, 1997. – 224 с.
 15. Хараман О. Ф. Формирование в педагогическом колледже готовности к инновационной деятельности будущих воспитателей дошкольных учреждений : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Ольга Федоровна Хараман. – Краснодар, 2001. – 272 с.
 16. Штефан Л. В. Теоретичні і методичні засади формування інноваційної культури майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійної підготовки : дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.04 / Людмила Володимирівна Штефан / Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2013. – 535 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Artiushyna M. V. Psykholoho-pedahohichni zasady pidhotovky studentiv ekonomichnykh spetsialnostei do innovatsiinoi diialnosti [Psycho-Pedagogical Foundations of the Preparation of Students of Economic Specialties for Innovation Activity] : avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk : spets. 13.00.04 / Maryna Viktorivna Artiushyna. – K., 2011. – 42 s. (in Ukrainian).

2. Afanas'ev V. G. Sistemnost' i obshchestvo [Consistency and Society] / V. G. Afanas'ev. – M. : Politizdat, 1980. – 368 s. (in Russian).
3. Vasylenko N. V. Pidhotovka kerivnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv do innovatsiinoi diialnosti [Training of School Administration to Innovative Activities] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 / Tsentralnyi instytut pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity ANP Ukrainy / Nadiia Volodymyrivna Vasylenko. – K., 2007. – 20 s. (in Ukrainian).
4. Viktorova L. G. O pedagogicheskikh sistemah [About Pedagogical Systems] / L. G. Viktorova. – Krasnoyarsk : Izd-vo Krasnoyar. un-ta, 1989. – 100 s. (in Russian).
5. Vil'danova F. Z. Innovacionnaya sreda kak faktor obespecheniya innovacionnoj deyatelnosti budushchih pedagogov (na primere srednego professional'no-pedagogicheskogo obrazovaniya) [Innovative Environment as a Factor of Ensuring Innovative Activity of Future Teachers (by the Example of Higher Pedagogical Education)] : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 / Farida Zagitovna Vil'danova. – Kazan', 2000. – 19 s. (in Russian).
6. Havrysh I. V. Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Theoretical and Methodological Basis of Forming of Future Teachers' Readiness to Innovative Professional Activity] : dys. ... dokt. ped. nauk : spets. 13.00.04 / Iryna Volodymyrivna Havrysh. – Kharkiv, 2006. – 573 s. (in Ukrainian).
7. Horbunova L. S. Myslennia v intehratsiinii kulturi : imperatyvy ta mozhlyvosti osvity [Thinking in Integration Culture: Imperative and Opportunities in Education] / L. S. Horbunova // Nova paradyhma. – 2007. – Vyp. 65, Ch. 1. – S. 246-252. (in Ukrainian).
8. Danylenko L. I. Teoretyko-metodychni zasady upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Theoretical and Methodical Foundations of Innovative Activity Management at General Educational Institutions] : avtoref. dys.. doktora ped. nauk : spets. 13.00.01 / Lidiia Ivanivna Danylenko. – K., 2005. – 40 s. (in Ukrainian).
9. Dokuchaieva V. V. Teoretyko-metodolohichni zasady proektuvannia innovatsiinykh pedahohichnykh system [Theoretical and Methodological Basis of Projecting of Innovational Pedagogical Systems] : avtoref. dys. ... doktora ped. nauk : spets. 13.00.01 / Viktoriia Viktorivna Dokuchaieva. – Luhansk, 2007. – 40 s. (in Ukrainian).
10. Ignat'eva A. V. Issledovanie sistem upravleniya : ucheb. posobie dlya vuzov [Research of Management Systems: Manual for Higher Education Institutions] / A. V. Ignat'eva. – M. : YUNITI-DANA, 2000. – 157 s. (in Russian).

11. Ionova O. M. Systemnyi ta synerhetychnyi pidkhid [Systematic and Synergetic Approach] / O. M. Ionova // Naukovi pidkhody do pedahohichnykh doslidzhen : kol. monohrafiia. – Kharkiv : Vyd-vo Virovets A.P. “Apostrof”, 2012. – S. 22-80. (in Ukrainian).
12. Kozlova O. H. Pidhotovka vchytelia do innovatsiinoi diialnosti v systemi pisliadiplomnoi osvity [Teacher’s Education to Innovative Activity in the System of Postgraduate Education] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 / Olena Hryhorivna Kozlova / Instytut pedahohiky APN Ukrainy. – K., 1999. – 20 s. (in Ukrainian).
13. Oliinyk V. Systema pedahohichnoi osvity ta pedahohichni innovatsii [System of Pedagogical Education and Pedagogical Innovations] / V. Oliinyk // Dyrektor shkoly, litseiu, himnazii. – 2001. – No 4. – S. 61-69. (in Ukrainian).
14. Slastenin V. A. Pedagogika : innovacionnaya deyatel’nost’ [Pedagogics: Innovative Activities] / V. A. Slastenin, L. S. Podymova. – M. : Magistr, 1997. – 224 s. (in Russian).
15. Haraman O. F. Formirovanie v pedagogicheskom kolledzhe gotovnosti k innovacionnoj dejatel'nosti budushchih vospitatelej doshkol'nykh uchrezhdenij [Formation of Readiness to the Innovative Activity of Future Teachers of Pre-School Establishments at the Pedagogical College] : dis. ... kand. ped. nauk, 13.00.01 / Ol’ga Fedorovna Haraman. – Krasnodar, 2001. – 272 s. (in Russian).
16. Shtefan L. V. Teoretychni i metodychni zasady formuvannia innovatsiinoi kultury maibutnikh inzheneriv-pedahohiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Theoretical and Methodical Foundations of Forming of Innovative Culture of Future Engineers-Teachers in the Process of Professional Preparation] : dys. ... doktora ped. nauk : spets. 13.00.04 / Liudmyla Volodymyrivna Shtefan / Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademiia. – Kharkiv, 2013. – 535 s. (in Ukrainian).

Аннотация. В статье обозначен процесс подготовки будущих воспитателей дошкольных учреждений к инновационной деятельности как упорядоченной системе взаимосвязанных элементов (цели, методологических подходов, компонентов, этапов реализации, критериев, результата), представляющих собой научно-методическую систему. Обоснованы принципы указанной научно-методической системы: единства содержательного и процессуального компонентов обучения (интегративности); направленности инноваций в дошкольном образовании на потребности современного общества (ключевые компетенции ребенка); соответствия инноваций возрастным особенностям детей; социального партнерства.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, научно-методическая система, будущие воспитатели дошкольных образовательных учреждений, готовность к инновационной деятельности.

Abstract. In the article the process of professional preparation of future teachers of preschool educational institutions to innovative activity as well-regulated plural of interrelated elements (purpose, methodological approaches, components, phases of realization, criteria and result), which represents scientific-methodical system is described. The system of principles of indicated scientific-methodical system is proved: unity of substantial and procedural components of teaching (integrative); direction of innovations to the preschool education, based on the needs of modern society (key competences of a child); correspondence of innovations to the age peculiarities of children; social partnership.

Key words: professional preparation, scientific-methodical system, future teachers of preschool educational establishments; preparedness to the innovative activity.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2018

Л. І. Врочинська

ТЕХНОЛОГІЯ СПІЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ ВИХОВАТЕЛІВ І БАТЬКІВ НА ВИХОВАННЯ ГУМАННОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність проблеми виховання гуманної поведінки в дітей дошкільного віку в умовах сьогодення. Закцентовано увага на необхідності взаємодії вихователів закладів дошкільної освіти та батьків у вихованні дітей. Запропоновано технологію спільного педагогічного впливу вихователів і батьків на виховання гуманної поведінки старших дошкільників, основою якої є взаємозв'язок знань і уявлень; які діти отримують у процесі занять та у повсякденному житті. Зміст технології подано у вигляді тематичного блоку «Із вихователем, татом і мамою всі діти зростають гуманними», який окреслює виховання гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку через ставлення до себе, людей, природного та соціального довкілля; узгодженість з батьками в застосуванні методів та засобів педагогічного впливу на дітей; використання індивідуального підходу у виховному процесі. Передбачено самостійну роботу кожного виховного інституту, а також спільні заходи закладу дошкільної освіти і сім'ї відповідно до рівнів вихованості гуманної поведінки в дітей, особливостей сімей, можливості спільної участі дітей та дорослих.

Ключові слова: технологія, виховання, гуманна поведінка, вихователь, заклад дошкільної освіти, батьки, діти старшого дошкільного віку.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 7
Том 1

Упорядники:
проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 29.03.2018 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,7. Замовлення №204/1. Наклад 300

I – 66

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 7. Том 1 / упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан,
Н. М. Гринькова та ін. – Рівне : РДГУ, 2018. – 315 с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

Віддруковано засобами оперативної поліграфії

ВРМ-ПОЛІГРАФ

вул. Буковинська, 3, м. Рівне, 33000;

тел.: 0362-64-21-34